

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

LİBYA ÜLKE RAPORU

Dış Ticaret Müdürlüğü
Ekim 2023

İÇİNDEKİLER

1.1 GENEL BİLGİLER	1
1.1.1 Coğrafi Konum	1
1.1.2 Siyasi ve İdari Yapı	1
1.1.3 Nüfus ve İstihdam	1
1.1.4 Doğal Kaynaklar	2
1.2 GENEL EKONOMİK DURUM.....	2
1.2.1 Temel Ekonomik Göstergeler	2
2.1 SEKTÖRLER.....	3
2.1.1 Tarım ve Hayvancılık	3
2.1.2 Sanayi	4
2.1.3. Turizm	4
2.1.4. Madencilik	4
2.1.5. Enerji.....	5
3.1 DIŞ TİCARET.....	6
3.1.1 Genel Durum.....	6
3.1.2 Başlıca Ürünler İtibarı ile İhracatı (Bin Dolar)	7
3.1.3. Başlıca Ürünler İtibarı ile İthalatı (Bin Dolar)	8
3.1.4. Başlıca Ülkeler İtibarı ile İhracatı (Bin Dolar).....	9
3.1.5. Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalatı (Bin Dolar)	9
4.1. TÜRKİYE İLE TİCARET.....	10
4.1.1.Genel Durum	10
4.1.2. Türkiye'nin Libya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)	10
4.1.3. Türkiye'nin Libya İthalatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar).....	11
KONYA İLE TİCARET	12
5.1. KONYA İLE TİCARETİ.....	12
5.1.1. Konya – Libya 2022 Yılı İhracat Kalemleri.....	12
5.1.2. Konya- Libya 2022 Yılı İthalat Kalemleri	15
5.1.3. Konya- Libya Dış Ticaret Değerleri.....	15
5.1.4. Türkiye –Libya Dış Ticaret Değerleri	15

1.1 GENEL BİLGİLER

Resmi Adı	Libya
Yönetim Biçimi	Temsilciler Meclisi (Geçici)
Resmi Dili	Arapça
Başkent	Trablus : 1.019.000 kişi
Yüzölçümü	1.759.540 km ²
Nüfus	6,85 milyon kişi (IMF 2023 Tahmini)
Dini Yapı	Müslüman %96,6, Hristiyan %2,7, Diğer%0,7
Büyük Kentler	Bingazi: 633.000, Mısrata: 286.000, Tobruk: 138.000, Sebha: 99.000,Zaviye: 87.000,Sirte: 78.000 (kişi)
Para Birimi	Libya Dinarı

Kaynak: Economist Intelligence Unit, Country Report, CIA Fact Book, IMF

1.1.1 Coğrafi Konum

Afrika kıtasının, kuzeyinde Akdeniz kıyısında yer alan Libya, kuzeyde Akdeniz, doğuda Mısır,güneydoğuda Sudan güneyde Nijer ve Çad, batıda ise Cezayir ve Tunus'la çevrilidir.

Yüzölçümü 1.759.540 km²ye ulaşmaktadır. Toprak bakımından Afrika'nın dördüncü büyük ülkesidir. Bu geniş toprakların % 95'i çöl veya kurak arazidir. Libya iklimi yükseklik ve denize yakınlık bakımından çeşitlilik arz eder. Fakat genel olarak ülke, çöl ikliminin tesiri altındadır. Yazları oldukça sıcak ve kurak, kışları çoğunlukla ılık ve az yağışlı geçer. Bu yağışlar, birkaç haftayı bulmaz. Bahar aylarında güneyden esen Ghibli rüzgarı, Sahranın kavurucu sıcaklığını kuzeye doğru taşır.

1.1.2 Siyasi ve İdari Yapı

Şubat 2011 tarihinde ülkede başlayan ayaklanmalar neticesinde mevcut rejim devrilmiştir. Geçen zaman içerisinde ülkede huzur, güven ve istikrarı tesis edebilecek bir yönetim kurulabilmiş değildir. Ülke yönetimini ele geçirmek amacıyla ülkede farklı güçler arasında zaman zaman yaşanan silahlı çatışmalar olsa da nihayetinde ortak mutabakatı sağlayacak bir yönetimin kurulması beklenmektedir.

1.1.3 Nüfus ve İstihdam

Ülkede nüfusun 6,85 milyon olduğu tahmin edilmektedir. Libya kilometrekareye düşen üç kişi ile dünyanın nüfus sıklığının en az olduğu ülkelerinden biridir. Nüfus artış hızı %2,5 seviyesindedir. Nüfus oldukça genç olup, %30'u 15 yaşın altındadır. 65 yaşın üzerindeki nüfus bölgedeki ülkeler arasında düşük düzeyde olup, toplam nüfusun %4'üdür. Nüfusun %85'i sahildeki şehirlerde özellikle Trablus ve Bingazi'de yoğunlaşmıştır. Arap ve Afrika ülkelerinden göçmen işçiye ihtiyaç duyulmakta olup, bu sayı 1 milyon civarındadır..

Libya Kuzey Afrika'daki en yüksek okuryazarlık ve okullaşma oranına sahip ülkedir. Okuryazar yetişkin oranı %84 seviyesindedir. İlk ve orta eğitimde okula devam oranı %96 civarındadır. Eğitim 6-15 yaşları arasında zorunludur. Kız öğrencilerin okullaşma oranı diğer Arap ülkelerine göre daha yüksektir. Trablus, Bingazi, Marsa el-Brega, Misurata, Sebha ve Tobruk'ta üniversiteler mevcuttur.

1.1.4 Doğal Kaynaklar

Zengin petrol ve doğalgaz yataklarına sahip Libya'nın ekonomisinin neredeyse tamamı hidrokarbonlara dayanmaktadır.

ABD Enerji Bilgi İdaresi (EIA)'nin 2021 verilerine göre, Libya 48,4 milyar varil kanıtlanmış ham petrol rezervi ile dünyada en çok petrol rezervine sahip ülkeler arasında 9. sıradadır. Günde 1 milyon varil ham petrol üretimi olan Libya, dünya petrol üreten ülkeler arasında 18. sıradadır. 2021 verilerine göre, 53 trilyon feet³ kanıtlanmış doğalgaz rezervine sahip olan Libya, yıllık 517 milyar feet³'lük doğalgaz üretimi ile dünyada 38. sıradadır.

1.2 GENEL EKONOMİK DURUM

1.2.1 Temel Ekonomik Göstergeler

	2021	2022	2023 *	2024 *	2025 *	2026 *	2027*	2028 *
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	39,01	44,07	46,3	48,32	50,25	51,57	52,92	54,39
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	28,3	-12,8	17,5	8,4	7,8	5	4,8	4,7
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	5 813	6 502	6 764	6 989	7 197	7 313	7 429	7 560
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	2,9	4,5	3,4	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	7,3	2,7	12	13,8	9,5	5,1	-0,4	-4,2
Nüfus (milyon)	6,71	6,78	6,85	6,91	6,98	7,05	7,12	7,19

(*) Tahmini veriler Kaynak: IMF-2023

Libya'nın ekonomisinin temel belirleyicisi hidrokarbonlardır (petrol, doğalgaz). Ülkenin ihracat gelirlerinin %98'ini, GSMH'nin %25'ini ve devlet gelirlerinin %90'ını hidrokarbonlar oluşturmaktadır.

Libya'da tarım sektörünün GSMH içindeki payı %3'ü geçmemektedir. Tarım Akdeniz kıyısında ve geleneksel yöntemlerle yapılmaktadır. Ülke genelinde görülen çölleşme tarımsal üretimi olumsuz etkilemekte ve üretim maliyetlerini arttırmaktadır. Petrol dışında oldukça sınırlı seviyede olan sanayi üretimi petrol ürünleri, demir ve çelik, gıda, çimento ve inşaat malzemeleri alanlarında yoğunlaşmıştır.

Tüm hizmetlerin devlet tarafından yürütüldüğü Libya'da, 2007'den itibaren az sayıda da olsa özelleştirmeler gerçekleştirilmiştir. Özellikle bankacılık sektöründe yabancı yatırım çekilmeye çalışılmış, bu politika neticesinde 2007 ve 2008'de 5 kamu bankasının ikisi yabancı yatırımcılarca satın alınmıştır. Kalan üç bankanın ikisi ilerde özelleştirilmek üzere tek çatıda birleştirilmiştir. 2010 yılından itibaren yabancı bankaların ülkede faaliyet göstermesine izin verilmiştir.

Ayrıca, ekonomik çeşitliliğin yaratılamaması, beraberinde işsizlik oranının da yüksek düzeylerde seyretmeye devam etmesine yol açmıştır. Hidrokarbon sektörünün gelirlerin çok büyük bir kısmını oluşturmasına karşın, işgücünün yalnızca % 3'lük bir bölümünü istihdam ettiği ülkede, gizli işsizlik de dikkate alındığında işsizlik oranının % 30 civarında olması halkın memnuniyetsizliğini arttıran unsurlardan olmuştur.

Libya'ya uygulanan yaptırımların kalkması ile birlikte yeni petrol ve gaz projeleri yabancı yatırıma açılmıştır. Tarım, ağır ve hafif sanayi, enerji ile turizm yabancı yatırıma açılan diğer alanlardır.

Libya tüm petrol zengini ülkelerin klasik problemleri olan ekonomide hidrokarbonlar dışında sektörel çeşitliliği gerçekleştirememesi ve yabancı işgücüne bağlı kalma sorunları ile karşı karşıya bulunmaktadır.

“Petrol dışında ekonomide çeşitliliği sağlama politikası” ekonomik politika ve yeni yatırım programlarında temel amaç olmakla birlikte bu konuda sınırlı başarı sağlanmıştır. Tarım sektörünün performansı hayal kırıklığına neden olmuştur. Üretim, ekilebilir toprakların ve yerli işgücünün sınırlı olmasından olumsuz etkilenmiştir. Sanayi işletmeleri düşük kapasite sorunu ile karşı karşıyadır.

İKİNCİ BÖLÜM SEKTÖRLER

2.1 SEKTÖRLER

2.1.1 Tarım ve Hayvancılık

Ülkede eskiden beri tarımda kendine yeterliliğe çok önem verilmesine rağmen başarısızdır. Libya gıda ihtiyacının %80'ini ithal etmek zorunda kalmaktadır. Tarım, hayvancılık ve balıkçılık GSYİH'nin %3,2'sini oluşturmaktadır. Çevresel faktörler de Libya'nın tarımsal potansiyelini sınırlı hale getirmektedir. Libya'nın %90'ını oluşturan çöl nedeniyle tarıma elverişli alan, Libya topraklarının sadece %1,7'si ile sınırlıdır.

Ülkede tarıma elverişli iki bölge bulunmaktadır. Kuzey doğuda kıyıya paralel, ağaçlı yüksek Jabel Akhdar platosunda tarım ürünleri, özellikle zeytin ve üzüm yetiştirilmektedir. İkinci alan kuzey batıdaki kıyı bölgesi olup, hurma, zeytin, portakal ve badem yetiştirilmektedir. Bu iki bölgede ülkenin tarım ürünlerinin %80'inden fazlası yetiştirilmektedir. Diğer taraftan, hayvansal gıda ürünleri üretiminde de 1992 yılından bu yana önemli bir gelişme olmamıştır. Sadece kuzu ve koyun eti üretiminde bir iyileşme sağlanmıştır.

Büyük potansiyeli olmasına rağmen, Libya balıkçılık kaynaklarını kullanamamaktadır. 1.685 km. olan kıyı hattında ton balığı ve sardalye boldur.

Ancak işleme tesisleri ve limanlar yetersizdir. Ülkede sadece bir ton balığı fabrikası (Zanzur'da) ve iki sardalye konservesi yapma tesisi (Zuvara ve Khums) vardır. Hükümetin bu alanda 24 yeni balıkçılık limanı yapma projesi bulunmaktadır. Ancak, uygulamada henüz bir ilerleme sağlanamamıştır.

2.1.2 Sanayi

Ülkenin ucuz enerji ve gaz stokundan yararlanacak ağır sanayi projelerine devlet desteği verilmektedir. Ancak pek çok büyük proje kaynak yetersizliğinden tamamlanamamaktadır. Çalışmakta olan sanayi tesislerinde ise bakım yetersizliği ve yedek parça eksikliği yaşanmaktadır. Değişik alanlardan devlet mülkiyetindeki 50'ye yakın firma için yatırım teklifi beklenmektedir. Özellikle rejim değişikliği sonrasında gayrimenkul, turizm ve imalat sanayi alanında özel sektörün dinamizminden yararlanmak ana hedeftir.

Libya Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı ile Sanayi ve Madencilik Bakanlığı, Devlet desteği kapsamına almak üzere özel sektör tarafından gerçekleştirilmek üzere 200'den fazla projeyi kamuoyunun bilgisine sunmuştur. Organize Sanayi Bölgeleri ile Serbest Bölge alanları belirlenmiştir. Petrol üretimindeki avantajını kullanarak güçlü bir kimya sanayisi yaratılması hedeflenmiştir. Ulusal Petro Kimya Şirketi'nin Marsa El Brega tesisleri en önemli kimyasal madde üreten sanayi tesisidir. Bu tesiste etanol, üre ve amonyum üretilmektedir. Al Burayqah ve Abu Kammash da önemli kimya tesisleri bulunmaktadır.

2.1.3. Turizm

2019 yılı verilerine göre Libya hizmet ticareti milli gelirin %14'ünü oluştururken, 7.3 milyar dolarlık ithalat ve 2 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirilmiştir. Hizmet İthalatının %40'ı, yurt dışı sağlık kalemini içeren seyahat harcamalarını oluştururken, %22'si ulaştırmaya ve %19'u da bankacılık-sigortacılık harcamalarına gitmiştir.

2.1.4. Madencilik

1971/2 sayılı Kanunla (Ek'li İngilizce) madencilik ve taş ocakçılığı faaliyeti, 1997/5 sayılı Kanunla petrol dışı sektörlerde yabancı yatırım konuları düzenlenmiştir. 25 Sayılı Petrol Kanunu ile 1955 tarihli 8 ve 9 Sayılı Petrol Yönetmeliği ise Petrol Arama ve Üretim-Paylaşım Anlaşmalarını (hidrokarbon sektörünü) düzenlemektedir. Ayrıca 2006 yılında çıkartılan 443 sayılı kanun uluslararası petrol şirketlerinin hidrokarbon ve mineral üretim faaliyetlerine ilişkindir. Genel Halk Komitesi'nin 151 Sayılı Kararnamesi ile 1996 yılında ülkenin doğal kaynaklarına yatırım yapmak amacıyla Libya Madencilik A.Ş. kurulmuştur. Bu şirkete, Ülkenin tümünde maden kaynaklarının üretimi ve işletilmesi yetkisi verilmiştir. Şirkete, bu amaçla yabancı ortaklıklar kurabilme imkânı da verilmiştir.

Madencilik sanayindeki en önemli alan ham petrol çıkartılmasıdır. Libya topraklarından çıkan ham petrolün sadece %25'i işletilmekte olup, gelecek yıllarda bu alanda önemli bir büyüme beklenmektedir. Hükümet rafineri tesislerini yenileme ve genişletmede isteklidir. Bu amaçla önemli rafinelerin işleme kapasitelerinin artırılması ve yeni bir rafineri kurulmasını kapsayan yatırımlar başlatılmış, ancak rejim sonrasında ülkenin yaşadığı istikrarsızlık nedeniyle gerçekleştirilememektedir. İhracat ve iç piyasada kullanılan petrolün yerine ikame etmek amacıyla doğal gaz üretiminin geliştirilmesi planlanmaktadır.

Libya'nın 1,49 trilyon metreküp olan ispatlanmış rezervleri toplam dünya rezervlerinin yaklaşık % 0,8'i civarındadır. İspatlanmamış rezervlerin bu miktarın iki katı olduğu tahmin edilmektedir. Diğer bir mineral kaynağı demir cevheridir. Demir dışındaki en önemli madencilik faaliyeti tuzdur. Diğer madencilik aktiviteleri ise, kireç taşı, kil ve inşaat sektörü için taş ocaklığıdır. Hidrokarbon ve su dışındaki yeraltı ve yerüstü tüm maden kaynaklarını ortaya çıkartıp ekonomiye kazandırmak için Libya Milli Madencilik Şirketi kurulmuştur.

Libya'nın maden kaynakları potansiyeline ilişkin araştırmalarda oldukça yetersiz kaldığı şimdiye kadar yapılan arama ve geliştirme faaliyetleri sonucunda ülkenin çimento hammaddeleri, demir cevheri, silis (%99,9 kalitede), seramik gibi inşaat malzemelerinin yanı sıra kimyasal ürünlerin yapımında kullanılan kil, jips, traverten ve kireçtaşı gibi malzemeler ile bentonit rezervleri bakımından kaliteli ve zengin kaynakların varlığının ortaya çıkartıldığı, ancak bu kaynakların henüz ülke ekonomisine yeterince kazandırılmadığı, çıkartılmayı bekleyen önemli miktarda altın yataklarının olduğu ifade edilmektedir.

Madencilik alanında yeterli arama ve geliştirme faaliyetlerinin yapılması halinde, mevcut hidrokarbon varlığı kadar önemli bir ekonomik potansiyelin harekete geçirebileceği, özellikle rejim değişikliği sonrasında Çin başta olmak üzere ABD, İngiltere ve Almanya gibi ülkelerin işbirliğine yönelik taleplerle başvuruda bulunduğu, bu alanda Türkiye ile işbirliğine öncelik verilmesi konusunda karar alıcı makamlarından talimat alındığı yetkililerce ifade edilmektedir. Libya'nın sürdürülebilir kalkınmasında özel sektörün rolünün geliştirilmesi hedefi doğrultusunda, madencilik alanında iki ülkenin ilgili kurumları arasında çerçeve anlaşmaların gündeme getirilebileceği düşünülmektedir.

2.1.5. Enerji

Libya'nın ihracat ve kamu gelirlerinin tamamına yakını ve GSYH'nin %65'i petrol ve doğal gazı dayanmaktadır. OPEC üyesi olan Libya, 44,3 milyar varil ile Afrika kıtasının en büyük, dünyanın ise 7. büyük petrol rezervine sahip ülkesidir. Dünya toplam petrol rezervlerinin %3,3'ü Libya'dadır.

2009 yılında dünya toplam petrol üretiminin %2'si Libya tarafından üretilmiş olup Afrika ülkeleri içinde Nijerya, Cezayir ve Angola'nın ardından 4. sıradadır. Libya'nın petrol rezervlerinin büyük kısmı henüz araştırılmamış olup ülkenin sadece %25'i için petrol şirketleriyle arama anlaşmaları yapılmış durumdadır. 2008 yılında 50'den fazla uluslararası petrol şirketi ülkede petrol ve gaz, arama ve üretim çalışması yapmıştır. Türkiye Petrolleri A.O.'na bağlı TPOC, 2005 yılında düzenlenen uluslararası ruhsat ihalesinde Fizan Çölünde yer alan 147/3-4 ruhsatını kazanmıştır. Projenin operatörü TPOC olup, 100 hisseye sahiptir. Ruhsatta 2009 yılında kazılan ilk arama kuyusu petrol keşfi ile sonuçlanmıştır.

Arama dönemi, Libya'daki mevcut siyasi gelişmeler nedeniyle ertelenmiştir. Petrol üretiminin, Ağustos 2020'de ülkenin ihracat tesislerine yönelik ablukanın kaldırılmasıyla yeniden başlamasından bu yana, petrol sektörünün görünümü önemli ölçüde iyileşmiştir. Libya Ulusal Ordusu'nun Ocak 2020'de ihracatı engellemesinin ardından günde 100.000 varilin altına düşen üretim, abluka öncesi seviyelerine hızla yükselmiştir. Libya Milli Petrol Şirketi-NOC'ye göre, Aralık 2021 itibarıyla 1,2 milyon varil/gün üretim ile ihracat ve üretim kesintiye uğramadan önceki 12 ay öncesi üretim seviyesine dönmüştür.

Libya’da elektriğin üretimi, iletimi ve dağıtımı devlete ait elektrik şirketi GECOL’ün tekelindedir. GECOL’e göre, Libya elektrik piyasasında %25’lik bir enerji açığı bulunmaktadır. Ülkedeki tüketim 7.500 MW iken ortalama üretim 5.800 MW civarındadır. Ayrıca, enerji nakil hatlarının da zarar görmesi sebebiyle günde 6-10 saat arasında elektrik kesintisi yaşanmaktadır. GECOL, çoğu Akdeniz kıyılarında bulunan çeşitli büyüklük ve teknolojide 85 ünitesi bulunan 15 elektrik santraline sahiptir.

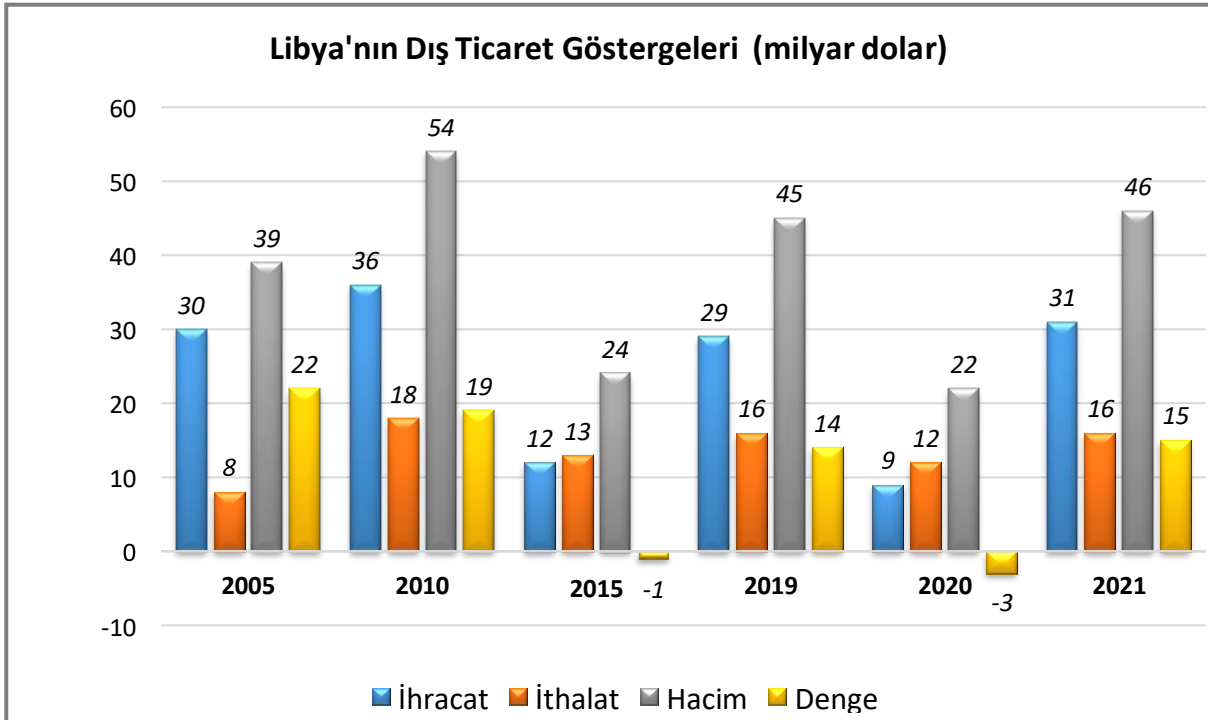
Ülkedeki toplam kurulu güç 10,4 GW’tır. (%50 Kombine Çevrim, %38 Gaz Türbinli, %10 Buhar Türbinli, %2 küçük üniteler). GECOL, 108’i 220 kV, 14’ü 400 kV gücünde olmak üzere toplam 122 trafo merkezine, 200’ün üzerinde havai hat devresine sahiptir. Ülkemiz ve Libya arasında 27 Kasım 2019 tarihinde “Akdeniz’de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması” ile “Güvenlik ve Askeri İşbirliği” Mutabakat Muhtıraları imzalanmıştır. Bu belgelerin, Libya’nın açık denizde yer alan hidrokarbon kaynaklarının ülkemizle işbirliği içinde üretilmesine imkân sağlayabileceği düşünülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DIŞ TİCARET

3.1 DIŞ TİCARET

3.1.1 Genel Durum

Kaynak: Trademap - 2021 Mirror Data/Libya

Trademap veritabanının yansıtılmış (mirror) verilerine göre Libya 2021 yılında 30,6 milyar dolarlık ihracat 15,5 milyar dolar ithalat gerçekleştirmiş.

Libya'nın dünyaya ihracatında en önemli ürünleri, ham petrol, petrol gazları, demir külçeler, bakır hurdaları, demir cevherinden parça ve pellet, altın, kimyasal gübreler, alüminyum hurdaları ve amonyaktır.

Ülkenin dünyadan ithalatında en önemli ürünler, petrol yağları, otomobiller, mücevherci eşyası, buğday, gaz türbinleri, ilaçlar, arpa, süt, tavuk eti, mobilyalar ve eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlardır.

3.1.2 Başlıca Ürünler İtibarı ile İhracatı (Bin Dolar)

ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Değişim % (2020- 2021)
Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	25.367.275	6.246.964	27.853.450	345,9
Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	1.556.791	848.935	978.009	15,2
Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	913.000	105.110	590.321	461,6
Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde edilmiş külçeler	99.878	116.480	376.552	223,3
Bakır döküntü ve hurdaları	61.863	100.403	143.006	42,4
Demir cevherinin doğrudan indirgenmesi ile elde edilen demirli ürünler	73.008	88.050	134.974	53,3
Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	1.192.136	1.651.121	99.994	-93,9
Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	7.315	4.047	79.356	1860,9
Alüminyum döküntü ve hurdaları	24.861	36.517	76.880	110,5
Saf amonyak veya amonyakın sulu çözeltileri	4.037	3.252	67.631	1979,7
Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri	16.680	23.957	48.382	102
Asiklik alkoller ve bunların halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış veya nitroalanmış	33.895	4.354	23.313	435,4

türevleri				
Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	9.862	23.021	21.038	-8,6
Canlı balıklar	15.977	10.916	20.339	86,3
Her nevi kükürt (süblime, presipite ve koloidal kükürt hariç)	15.008	5.609	16.723	198,1

Kaynak: Trademap

3.1.3. Başlıca Ürünler İtibarı ile İthalatı (Bin Dolar)

ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Değişim % (2020- 2021)
Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1.989.707	1.710.740	2.874.990	68,1
Otomobiller	953.964	390.982	527.939	35
Mücevherci eşyası ve aksamı(kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden)	292.797	115.653	401.666	247,3
Buğday ve mahlut	263.398	246.765	354.927	43,8
Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	76.093	35.814	290.245	710,4
Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	264.804	239.530	272.916	13,9
Arpa	142.535	138.651	223.734	61,4
Süt, krema (konsantre edilmiş, ilave şeker veya diğer tatlandırıcımadde içerenler)	110.615	142.904	204.028	42,8
Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	103.419	119.854	197.561	64,8
Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	244.233	161.187	195.412	21,2
Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	151.777	132.116	170.560	29,1
İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. ürünler	77.746	133.344	161.389	21
Mısır	100.035	138.050	158.587	14,9
Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	219.659	144.359	157.479	9,1
Çimento	124.314	101.601	150.312	47,9

Kaynak: Trademap

3.1.4. Başlıca Ülkeler İtibarı ile İhracatı (Bin Dolar)

Ülke	2019	2020	2021
İtalya	5.278.294	1.968.724	6.591.814
Almanya	4.386.707	849.480	3.602.756
İspanya	4.274.405	705.180	3.427.177
Çin	4.765.665	812.042	2.888.398
ABD	1.572.465	224.895	2.220.062
Fransa	1.595.339	529.215	2.159.187
Hollanda	197.618	121.072	1.751.021
İngiltere	253.506	88.852	1.548.301
Tayland	483.882	326.818	1.155.874
Yunanistan	671.896	58.317	1.032.848
Avusturya	930.728	138.501	893.308
Türkiye	483.502	1.674.297	821.796
Hindistan	81.159	12.646	368.518
İsveç	157.491	27.269	321.491
İsviçre	291.628	144.721	302.068

Kaynak:Trademap

3.1.5. Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalatı (Bin Dolar)

Ülke	2019	2020	2021
Türkiye	2.069.669	1.653.078	2.769.426
Çin	2.453.887	1.880.557	1.918.662
İtalya	1.390.859	999.800	1.421.948
Yunanistan	451.368	719.366	1.190.313
Mısır	830.735	572.846	796.170
Belçika	291.119	255.697	794.726
Almanya	484.379	400.816	683.504
Tunus	540.378	449.564	642.507
Hollanda	595.311	576.854	532.885
G. Kore	632.102	337.967	428.530
Ukrayna	316.891	327.835	425.007
İspanya	468.723	346.849	366.732
Rusya	156.338	121.248	331.969
Brezilya	279.360	166.445	313.404
ABD	412.009	289.956	295.866

Kaynak:Trademap

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM TÜRKİYE İLE TİCARET

4.1. TÜRKİYE İLE TİCARET

4.1.1.Genel Durum

4.1.2. Türkiye'nin Libya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)

ÜRÜNLER	2020	2021	2022
Mücevherci eşyası ve aksamı(kıymetli metallere veya kıymetli metallere kaplama metallere)	110.446	400.158	383.191
Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	103.551	145.383	129.619
Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları	49.234	38.942	121.049
Diğer bitkisel sabit yağlar ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	36.456	68.686	66.322
Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	20.831	56.828	64.325
Dokunmuş halılar ve dokumayaelverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	38.792	75.844	62.225
Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	23.966	54.233	56.390
Tatlı Bisküvi ve Gofretler	29.122	39.190	53.216
Plastikten monofiller, ince ve kalın çubuklar ve profiller	33.160	53.492	51.661
Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	29.392	46.604	49.660
Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	11.029	32.163	45.889
Ağaçtan veya diğer odunsu maddelerden lif levhalar	15.127	29.946	37.458
Kadın ve kız çocuk için takımelbise, takım, ceket, blazer, etek, pantolon, tulum ve şort	16.163	32.611	37.423
Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	33.569	50.334	35.273
Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥600 mm (kaplanmış)	14.671	19.199	34.741

Kaynak: Trademap

4.1.3. Türkiye'nin Libya İthalatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)

ÜRÜNLER	2020	2021	2022
Dökme demirin, demirin veya çeliğindöküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde edilmiş külçeler	107.597	360.233	232.508
Bakır döküntü ve hurdaları	98.228	141.237	144.294
Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	1.312.380	99.994	135.858
Aluminyum döküntü ve hurdaları	32.093	55.285	69.233
Saf amonyak veya amonyağın sulu çözeltileri	3.252	40.468	47.054
Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	18.366	7.951	43.961
Demir cevherinin doğrudan indirgenmesi ile elde edilen demirli ürünler (parça, pellet) (demir oranı \geq %99.94)	55.794	39.590	30.650
Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	11.013	6.261	19.157
İşlenmemiş kurşun	739	3.763	8.579
Canlı balıklar	1.393	4.780	8.082
Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	1.548	588	6.359
Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	3.101	25.102	5.751
Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik \geq 600 mm)	2.394	2.585	4.410
Kağıt ve karton döküntü ve kırıntıları	1.041	2.046	2.539
Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallerle kaplama metallere)	827	622	2.191

Kaynak: Trademap

BEŞİNCİ BÖLÜM

KONYA İLE TİCARET

5.1. KONYA İLE TİCARETİ

5.1.1. Konya – Libya 2022 Yılı İhracat Kalemleri

Ürün Adı	Dolar
Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	20.736.543
Hububat	7.827.000
Eczacılık ürünleri	4.219.487
Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	3.618.752
Kakao ve kakao müstahzarları	3.452.907
Alüminyum ve alüminyumdan eşya	2.853.657
Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	2.379.190
Plastikler ve mamulleri	2.310.601
Demir veya çelikten eşya	2.003.287
Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri	1.877.628
Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb., prefabrik yapılar	1.583.337
Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	1.155.681
Ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü	784.352
Şeker ve şeker mamulleri	562.555
Gübreler	444.320
Kağıt ve karton, kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	401.209
Yenilen çeşitli gıda müstahzarları (kahve hülusalaları, çay hülusalaları, mayalar, soslar, diyet mamaları, vb.)	330.657

Sebzeler, meyveler, sert kabuklu meyveler ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar	301.174
Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	274.987
Kauçuk ve kauçuktan eşya	267.887
Dokunabilir maddelerden hazır eşya, takımlar, kullanılmış giyim ve dokunmuş diğer eşya, paçavralar	200.539
Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb.)	165.181
Taş, alçı, çimento, amiyant, mika veya benzeri maddelerden eşya	162.327
Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	161.830
Uçucu yağlar ve rezinoitler, parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	151.036
Adi metallerden çeşitli eşya (kilit, kasa, mobilya tertibatı, vb.)	144.025
Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	130.957
Gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler	110.464
Adi metallerden aletler, bıçakçı eşyası ve sofrta takımları, adi metallerden bunların aksam ve parçaları	108.562
Demir ve çelik	103.627
İnorganik kimyasallar, kıymetli metal, radyoaktif element, metal ve izotopların organik-anorganik bileşikleri	95.066
Süt ürünleri, yumurtalar, tabii bal, diğer yenilebilir hayvansal menşeli ürünler	63.377
Cam ve cam eşya	35.868
Organik kimyasal ürünler	35.147
Bakır ve bakırdan eşya	31.225
Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	27.378
Yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve meyveler, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem	23.324
Sabunlar, yüzey-aktif organik maddeler, yıkama-yağlama müstahzarları, mumlar, bakım müstahzarları, dişçilik müstahzarları	22.036
Meşrubat, alkollü içkiler ve sirke	21.367

Tuz, kükürt, topraklar ve taşlar, alçılar, kireçler ve çimento	19.146
Debagatte ve boyacılıkta kullanılan hülusalalar, tanenler, boyalar, pigmentler, vernikler, macunlar, mürekkepler, vb.	18.111
Seramik mamulleri	17.481
Hayvansal, bitkisel veya mikrobiyal katı ve sıvı yağlar ve bunların parçalanma ürünleri; hazır yemeklik katı yağlar; hayvansal ve bitkisel mumlar	15.826
Emdirilmiş, sıvanmış, kaplanmış veya lamine edilmiş dokunabilir mensucat, dokunabilir maddelerden teknik eşya	8.578
Albüminoid maddeler, değişikliğe uğramış nişasta esaslı ürünler, tutkallar, enzimler	4.661
Ayakkabılar, getrler, tozluklar ve benzeri eşya, bunların aksamı	3.668
Çeşitli mamul eşya (hijyenik havlu, bebek bezi, kalem, çakmak, fermuar, fırça vb.)	3.445
Balıklar, kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar ve suda yaşayan diğer omurgasız hayvanlar	1.600
Lak, sakız, reçine ve diğer bitkisel özsu ve hülusalalar	1.400
Oyuncaklar, oyun ve spor malzemeleri, bunların aksam, parça ve aksesuarı	1.285
Vatka, keçe ve dokunmamış mensucat, özel iplikler, sicim, kordon, ip, halat ve bunlardan mamul eşya	1.242
Kahve, çay, paraguay çayı ve baharat	454
Örme giyim eşyası ve aksesuarı	365
Nikel ve nikelden eşya	302
Başlıklar ve aksamı (şapka, kasket, koruyucu başlıklar vb.)	153
Saatler ve bunların aksam ve parçaları	50
Basılı kitaplar, gazeteler, resimler ve baskı sanayiinin diğer mamulleri, el ve makina yazısı metinler ve planlar	13
Sentetik ve suni filamentler, şeritler ve benzeri sentetik ve suni dokumaya elverişli maddeler	10

Kaynak:TÜİK

5.1.2. Konya- Libya 2022 Yılı İthalat Kalemleri

Ürün Adı	Dolar
Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	12.475

Kaynak:TÜİK

5.1.3. Konya- Libya Dış Ticaret Değerleri

	2020(Dolar)	2021(Dolar)	2022(Dolar)
İhracat	38.806.092	48.935.091	51.307.801
İthalat	23.334	-----	115
Hacim	38.829.426	48.935.091	51.307.916
Denge	38.782.758	48.935.091	51.307.686

Kaynak:TÜİK

5.1.4. Türkiye –Libya Dış Ticaret Değerleri

	2020(Dolar)	2021(Dolar)	2022(Dolar)
İhracat	1.653.078	2.769.426	2.841.054
İthalat	1.674.297	821.796	767.019

Kaynak:TradeMap